

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät ovat sinänsä kannatettavia muutoin kuin 10 % omistusvaatimuksen osalta. Mikäli alueella on riittävästi kilpailua, etuna on alueellisen kilpailun ja alueella toimivien PK-sektorin yritysten toimintaedellytysten parantuminen sekä näiden yritysten osallistuminen julkisten hankintojen toteuttamiseen. Kainuun maakunnan ja Ristijärven pienen kunnan näkökulmasta, kun kilpailua ei juurikaan ole, ei hallituksen esityksen tavoite toteudu. Tukipalvelut hankitaan valtakunnallisesti ja myös kansainvälisesti toimivilta yrityksiltä, joiden osakkaana kunta on. Tukipalvelujen yhtiöt jouduttaisiin käytännössä purkamaan tai kunnan olisi irtaannuttava niistä ja rakentamaan palvelut uudestaan. Uudistus ohjaisi myös palvelujen tuottamiseen omana toimintana, mihin siihenkään ei ole mahdollisuuksia, johtuen ammattitaitoisesta resurssipulasta, osaavan työvoiman saatavuudesta ja kunnan taloudellisesta tilanteesta. Kunnassa ei ole hankintaosaamista. Sitä joudutaan ostamaan ostopalveluna. Uudistus lisäisi myös tämän palvelun kustannuksia. Uudistus aiheuttaisi kertaluontoisesti huomattavat kustannukset, joihin pienessä kunnassa ei ole varaa. Mahdollisesti saavutettaviin hyötyihin nähden kustannukset ovat huomattavassa epäsuhdassa pienen kunnan näkökannalta.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Markkinakartoitusta tehdään jo nyt suuremmissa hankinnoissa ja uudistus ei tuo lisäarvoa ja nostaa kustannuksia.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Esitetyt keinot ovat sopivia tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteita ei aina saavuteta johtuen markkinatilanteesta.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Ristijärven kunta ei kannata sidosyksikköjä vähimmäisomistusta koskevaa esitystä esitettyssä muodossaan. Esitys ei ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

On joko ostettava lisää osuuksia in-house yhtiöstä tai irtaannuttava tuottamaan palvelut omana toimintana. Kuntayhteistyö vaikeutuu ja kustannukset kasvavat.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Talous- ja henkilöstöhallinnon, ICT-toimintojen, palvelut joudutaan järjestämään uudelleen. Tästä aiheutuu satojen tuhansien eurojen kertaluonteiset kustannukset, mitä uudelleen järjestely ei koskaan tuota takaisin. Palvelujen saatavuus vaarantuu. Omana toimintana ei ole mahdollista toteuttaa em. palveluita.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Asiasta ei ole vielä keskusteltu eikä linjattu.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Muutoksesta ei seuraa taloudellisia hyötyjä, päinvastoin kustannukset kasvavat.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Riippuu ensinnäkin, missä muodossa laki menee läpi ja milloin. Lain tultua voimaan, on siirtymäaika oltava riittävän pitkä. Samaan aikaan koko valtakunnassa toteutetaan toimia ja resurssit voivat loppua.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Toimintojen uudelleenjärjestelyjä, sopimusten irtisanomisia, kilpailuttamista, yhtiöittämiä, siirtoprojekteja.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Pienelle kunnalle omistusvaatimus pienemmäksi, mielellään ei mitään rajausta.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Kunnan on vastattava lakisääteisten palvelujen tuottamisesta kaikissa olosuhteissa. Jos ja kun toiminnot joudutaan järjestelemään uudelleen, on näistä asioista myös huolehdittava. Riskinä on ainakin siirtymävaiheissa notkahdus turvallisuudessa, jota voidaan hyödyntää.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Tätä voidaan kiertää asettamalla tarjoajayhtiöön sellaiset henkilöt vastuualaisiksi toimijoiksi, joilla on puhtaat paperit, ja jotka eivät välttämättä tosiasiallisesti edes toimi yhtiössä mitenkään. Vakuutus purkusanktioineen ja vahingonkorvauksineen antaa enemmän turvaa.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Ei vaikuta vähenevän.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Tätä pitää harkita uudelleen. Muun muassa jälki-ilmoitukset kansallisissa hankinnoissa lisäävät hallinnollista työtä ja kustannuksia. Palveleeko tarkoitustaan?

Muut huomiot

-

Seppänen Petteri
Ristijärven kunta